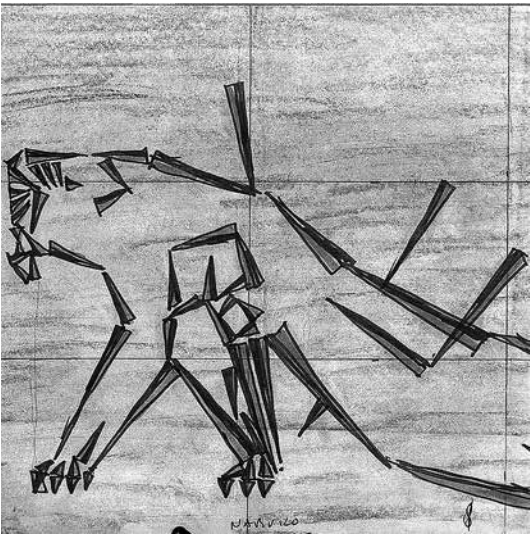

„ZVONKO STOJEVIĆ MUSEUM COLLECTION” – PRIMJER ODGOVORNOG UPRAVLJANJA UMJETNIČKOM ZBIRKOM

SARA ČIČIĆ DUVNJAK □ Orsula d. o. o., Zagreb
IVAN KOSTENJAK □ Orsula d. o. o., Zagreb
MATEA ŠULJAK □ Orsula d. o. o., Zagreb
MIRNA TRINKI RULJANČIĆ □ Orsula d. o. o., Zagreb

sl.1. Zvonko Stojević tijekom skeniranja predloška za plakat Borisa Bućana *Rat u orkestru*, 1991. © Verus Digital, Hans-Joachim Brucherseifer
sl.2. Boris Bućan, skica za plakat *G. Verdi: Nabucco*; Hrvatsko narodno kazalište Split, 1981. © Zvonko Stojević Museum Collection
sl.3. Boris Bućan, skica za plakat *William Shakespeare: Otelo*, Hrvatsko narodno kazalište Split, 1981. © Zvonko Stojević Museum Collection

„Zvonko Stojević Museum Collection” privatna je zbirka kolekcionara i međunarodnoga poslovnog čovjeka Zvonka Stojevića. Zbirka je nastala u proteklih 40 godina, a čini je više od 40 000 umjetnina te arhivskih i knjižnih predmeta istaknutoga hrvatskog umjetnika Borisa Bućana (1947. – 2023.).

Kolekcionar Zvonko Stojević od mladosti se bavi umjetnošću. Od kratke slikarske karijere tijekom koje 1973. izlaže u Galeriji SC-a, pa sve do napuštanja Hrvatske i otvaranja MC Galerie u Beču bavi se promocijom i zaštitom kulturne baštine. Upravo spomenute 1973. godine u Galeriji SC-a, na izložbi *Bucan Art*, upoznaje umjetnika Borisa Bućana. Godine 1980. Stojević kupuje prve

Bućanove radove. Tijekom sljedećih 40 godina, u ulozi prijatelja i mecene, otkupljuje velik broj Bućanovih djela, predmeta i arhivske građe, što rezultira današnjom zbirkom „Zvonko Stojević Museum Collection” (sl.1.).

U sklopu promocije Borisa Bućana kao umjetnika i zaštite njegova umjetničkog opusa Stojević je 2006. godine započeo proces digitalizacije i katalogiziranja umjetnina i arhive radi reguliranja pravnog odnosa između vlasnika i autora umjetničkih djela. Odnosi između njega kao vlasnika umjetničkih djela i kolekcionara te autora Borisa Bućana regulirani su 2017. i 2019. godine potpisivanjem triju ugovora kojima su uređena imovinska prava vlasnika, autorska prava autora i prava na ekonomsko iskorištavanje imovinskih prava autora. Na temelju ugovora, vlasnik Stojević također je stekao isključivo pravo na izradu *Catalogue Raisonné* za sva autorska djela Borisa Bućana.

Zvonko Stojević u Hrvatskoj je osnovao društvo Orsula d. o. o., koje već deset godina radi na razvoju i primjeni projekta *From Raw Collection to Digital Asset*.¹ Društvo se specijaliziralo u polju digitalizacije, s naglaskom na kreiranju i upravljanju digitalnom imovinom² u skladu sa standardima. Radi prezentiranja digitalnih podataka, Društvo je otvorilo web stranicu „Zvonko Stojević Muse-

¹ Više informacija dostupno je putem poveznice <https://www.orsula.hr/en-us/>
² Digitalna je imovina sve što postoji u digitalnom obliku, dolazi s pravom (podrazumijeva pravo ?) korištenja i ima određenu vrijednost.

sl.4. Boris Bučan, *Sat anatomije na Akademiji*, akril na platnu, 1998. © Zvonko Stojević Museum Collection

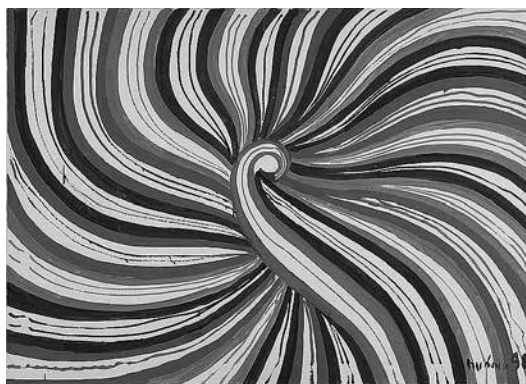
sl.5. Boris Bučan, predložak za plakat *I. Stravinski: Žar ptica / Petruška*; Hrvatsko narodno kazalište Split, 1983. © Zvonko Stojević Museum Collection

sl.6. Boris Bučan, *Paun u travi*, akril na platnu, 1998. © Zvonko Stojević Museum Collection

um Collection".³ Registrirani korisnici na njoj mogu dobiti uvid u obrađenu zbirku, informacije iz baze podataka te biografiju i kronologiju Borisa Bučana. Web stranica omogućuje i daljnja istraživanja, edukaciju, organizaciju virtualnih izložaba i sl.

U procesu obrade zbirke primijenjena su dva međunarodna standarda: Object ID standard⁴ – za dokumentiranje, opisivanje i identifikaciju objekata kulturne baštine, i Spectrum standard⁵ – za evidentiranje i menadžment muzejskih, arhivskih ili knjižničnih zbirki. Podatci o predmetima bilježe se uz pomoć softvera Axiell Collections, koji je prilagođen primjeni standarda i omogućuje vode-

nje Zbirke. Za potrebe digitalizacije korištena je raznovrsna oprema, od mobilnih uređaja, fotoaparata Canon i skenera proizvođača Epson, Canon i SMA Scanners, do skenera CultArm 3D njemačke tvrtke Verus Digital, koji je specijaliziran za izradu 3D snimaka kulturne baštine. Obrada zbirke rezultirala je i stvaranjem dodatne vrijednosti u obliku digitalne imovine. Nakon obrade građe u skladu sa standardom Spectrum i izrade *Documentation Procedural Manual* ostvareni su svi uvjeti za dobivanje muzejske akreditacije.⁶

Zbirku danas čini širok raspon radova koji prate Bučanov umjetnički razvoj od ranih djela iz akademskih dana preko brzopoteznih skica do najpoznatijih djela plakatne umjetnosti. Građa obuhvaća ulja i akrole na platnu, predloške za plakate, plakate, skice i grafike te opsežnu umjetnikovu arhivu koja sadržava audiomaterijale i videosnimke, fotografski materijal, knjižničnu građu, časopise, novine, kataloge izložaba i dokumentaciju. Predmeti

3 Više informacija dostupno je putem poveznice <https://demo.orsula.hr/>

4 Object ID međunarodno je priznati standard koji je inicirao J. P. Getty Institute, a smišljen je radi dokumentiranja i identifikacije kulturnih dobara. Razvijen je 1997. godine u suradnji s muzejskom upravom, policijom i carinskom upravom, trgovinom umjetninama, osiguravajućim kućama i procjeniteljima umjetnina i antikviteta. Primjenjuje se za opisivanje objekata kulture i olakšava identifikaciju arheoloških zbirki, kulturnih i umjetničkih objekata u slučaju njihova nestanka, gubitka ili krađe. Propisuje 16 kategorija informacija i ustanovljava standardizirani postupak da se dokumentiraju i opišu takvi objekti. Godine 2004. Međunarodno vijeće muzeja (ICOM) potpisalo je ugovor s J. Paul Getty Trustom, kojim je ICOM dobio isključivo pravo na korištenje Object ID standarda u cijelom svijetu. Usporediti: International Council of Museums, „Object ID”, <https://icom.museum/en/resources/standards-guidelines/objectid/> (pristupljeno 25. lipnja 2024.).

5 Spectrum standard je međunarodno priznati standard što ga je razvio Collections Trust iz Ujedinjenog Kraljevstva. Propisuje 21 proceduru za evidentiranje i menadžment muzejskih, arhivskih ili knjižničnih zbirki, a njegovom se primjenom generiraju jedinice informacija. Usporediti: Collections Trust, „Introduction to Spectrum”, <https://collectionstrust.org.uk/spectrum/spectrum-5/> (pristupljeno 25. lipnja 2024.).

6 *Documentation Procedural Manual* osnovni je dokument muzejske institucije koji sadržava sve smjernice, prakse i procedure koje institucija primjenjuje u upravljanju zbirkom. Usklađenost tog dokumenta sa Spectrum standardom osnovni je uvjet za dobivanje muzejske akreditacije u Ujedinjenom Kraljevstvu. Usporediti: Collections Trust, „Developing a documentation procedural manual”, <https://collectionstrust.org.uk/resource/developing-a-documentation-procedural-manual-2018/> (pristupljeno 27. lipnja 2024.).

sl.7. Boris Bučan, skica za plakat *Miljenko Smoje: Roko i Cicibela*; Hrvatsko narodno kazalište Split, 1983. © Zvonko Stojević Museum Collection

sl.8. Boris Bučan, plakat *Miljenko Smoje: Roko i Cicibela*; Hrvatsko narodno kazalište Split, 1983. © Zvonko Stojević Museum Collection

7 Izvor: Boris Bučan o plakatima „G. Verdi: Nabucco; Hrvatsko narodno kazalište Split”, „William Shakespeare: Otelo; Hrvatsko narodno kazalište Split”, 2016. [video], Zvonko Stojević Museum Collection.

8 Izvor: Boris Bučan o plakatima „I. Stravinski: Žar ptica / Petruška; Hrvatsko narodno kazalište Split”, 2016. [video], Zvonko Stojević Museum Collection.

9 Iz zbirke „Zvonko Stojević Museum Collection”: *Sat anatomije na Akademiji*, akril na platnu, 1998.; *Paun u travi*, akril na platnu, 1998.; *Bijeg u Egipat*, grafika, 1999.; *Gitara*, grafika, 1999.; *Vjetar u travi*, grafika, 1999.

10 Boris Bučan o plakatima „Miljenko Smoje: Roko i Cicibela; Hrvatsko narodno kazalište Split”, 2016. [video], Zvonko Stojević Museum Collection.

su pohranjeni u specijalne arhivske kutije i smješteni u čuvaonice s primjerenim uvjetima.

Upravo je bogata arhiva ono što Zbirci daje dodatnu vrijednost. Rijetke su zbirke unutar kojih je moguće pratiti razvojni put pojedinog djela od idejne bilješke preko skice sve do plakata ili slike. Primjerice, u Zbirci „Zvonko Stojević Museum Collection” nalazi se pripremna skica, predložak za plakat i plakat Borisa Bučana *Nabucco* (1983.). Umjetnički radovi popraćeni su videosnimkom razgovora s umjetnikom o navedenom djelu iz koje se doznaje da je inspiraciju za plakat Bučan pronašao u asirskom reljefu *Ranjena lavica* (oko 650. pr. Krista) i u asirskom klinastom pismu: „Kako su me ti klinovi oduševili. [...] Oni su sad već, gotovo mogu reći, moj patent.”⁷ Uz pomoć klinastih oblika iz asirskog pisma oblikovao je crtež lavice i tekst za plakat (sl. 2.). Isti klinasti motiv provlači se i kroz skicu, predložak za plakat, plakat i grafiku *Otelo* (1983., sl. 3.). Osim klinova, na radovima za predstavu *Otelo* ističe se i motiv trave, koji će postati

karakterističan za Bučanov opus, a prvi se put pojavljuje na Bučanovu najpoznatijem plakatu *Žar ptica* (1983.).

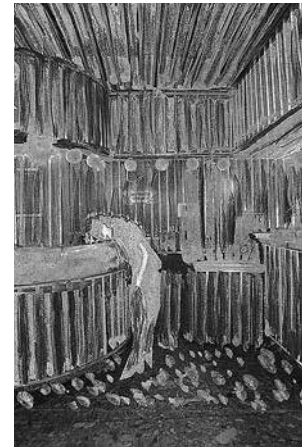
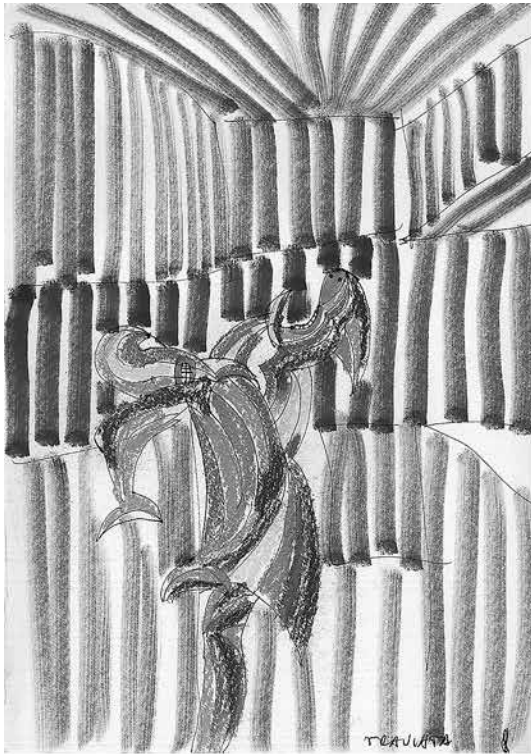
Jedno od najvrednijih djela u Zbirci upravo je predložak za plakat *Žar ptica* (sl. 5.), na kojemu se ističe dinamičnost i ritmičnost pozadinskog motiva trave. Kako sam umjetnik navodi,⁸ taj mu je motiv kasnije poslužio kao inspiracija za mnoga druga djela koja se nalaze u Zbirci (sl.4., 6.).⁹ Iz razgovora s umjetnikom¹⁰ također se saznaje da je ideju za plakat *Roko i Cicibela* (1983.) pronašao u japanskim grafikama, čemu u prilog govori i knjiga *Japanski drvorez u boji* (1977.), pronađena u Bučanovoj osobnoj knjižnici koja je danas dio Zbirke, zajedno s pripremnim skicom i plakatom (sl. 7., 8.). Umjetnikov razvoj ideje može se pratiti i na nekoliko pripremnih skica i studija te na predlošku za plakat *Traviata* (1982., sl. 9., 10.). Među ostalim, u arhivi se nalazi i velik broj umjetnikovih skica za slike te bilježaka s idejama za djela koja nisu ostvarena. Zanimljive su i tiskovine kulturne tematike kao što su *Polet*, *Studentski list*, *Oko te Čovjek i prostor*, koje je Bučan skupljao, a daju uvid u vremenski kontekst u kojemu je umjetnik stvarao te u njemu blizak krug umjetnika.

Zbirka „Zvonko Stojević Museum Collection” čuva još mnoštvo sličnih primjera i zanimljivosti o životu i stvaralaštvu Borisa Bučana i veliki je istraživački potencijal za suvremenu umjetnost, muzejske prakse, izložbene djelatnosti, digitalizaciju i očuvanje kulturne baštine. Suradnja s društvom Orsula d. o. o. ujedno je i primjer odgovornog upravljanja umjetničkom zbirkom koje podrazumijeva primjenu međunarodnih muzejskih standarda i reguliranje imovinsko-pravnih odnosa. Takve su prakse dobra rješenja za niz pitanja s kojima je suočena muzejska zajednica i u budućnosti mogu znatno olakšati stvaranje umjetničkih zbirki i upravljanje njima.

LITERATURA I MREŽNI IZVORI

1. Collections Trust: „Introduction to Spectrum”. <https://collection-trust.org.uk/spectrum/spectrum-5/> (pristupljeno 25. lipnja 2024.).
2. Collections Trust: „Developing a documentation procedural manual”. <https://collectiontrust.org.uk/resource/developing-a-documentation-procedural-manual-2018/> (pristupljeno 27. lipnja 2024.).
3. International Council of Museums: „Object ID”. <https://icom.museum/en/resources/standards-guidelines/objectid/> (pristupljeno 25. lipnja 2024.).
4. Orsula d. o. o., „From Raw Collection to Digital Asset”. <https://www.orsula.hr/en-us/> (pristupljeno 25. lipnja 2024.).
5. Thornes, Robin. *Introduction to Object ID: Guidelines for Making Records that Describe Art, Antiques and Antiquities*. Los Angeles: Getty Information Institute, 1999.
6. „Zvonko Stojević Museum Collection”. <https://demo.orsula.hr/> (pristupljeno 25. lipnja 2024.).

Primljeno: 27. lipnja 2024.

ZVONKO STOJEVIĆ MUSEUM COLLECTION - EXAMPLE OF RESPONSIBLE MANAGEMENT OF AN ART COLLECTION

The Zvonko Stojević Museum Collection is a private art collection owned by Zvonko Stojević. It comprises over 40,000 works of art, archival and book items by the prominent Croatian artist, Boris Bučan. Mutual rights and obligations between the owner of the artworks and the author were defined by the signing of three agreements. Recording and management of the collection is done by the company Orsula d.o.o. The process is carried out in accordance with two international museum standards: Object ID standard and Spectrum standard, enabling the collection to meet the requirements of the UK Museum Accreditation Scheme. Collection data is recorded using Axiell Collections software which is Spectrum and Object ID compliant. A variety of equipment was used to create 2D and 3D images, from mobile devices and cameras to scanners specialized for cultural heritage. For presentation purposes, the Zvonko Stojević Museum Collection website was developed, giving insight into the collection, as well as Boris Bučan's life and work. The collection presents great research potential for contemporary art studies and is an example of responsible management of an art collection.

sl.9. Boris Bučan, studije za plakat *G. Verdi: Traviata*; Hrvatsko narodno kazalište Split, 1982. © Zvonko Stojević Museum Collection

sl.10. Boris Bučan, skica za plakat *G. Verdi: Traviata*; Hrvatsko narodno kazalište Split, 1982. © Zvonko Stojević Museum Collection